

Mál nr. 64/2013**M****V vegna stjórnendatryggingar
(Directors & Officers Liability insurance) G.****Krafa um viðurkenningu greiðsluskyldu úr stjórnendatryggingu vegna skaðabótakröfu á M persónulega með stefnu sem þingfest var í Héraðsdómi Reykjavíkur 2. febrúar 2012.****Gögn.**

7. Málskot móttakið 14. febrúar 2013 ásamt gögnum.
8. Tvö bréf lögmannna V, bæði dags. 11.mars 2013, ásamt gögnum tilgreindum í skjalaskrá.

Málsatvik.

Þann 1. maí 2008 keypti G svokallaða stjórnendatryggingu (Directors & Officers Liability insurance) hjá V. Gildistími hennar var til 1. maí 2009. Áður en váttryggingin tók gildi höfðu starfsmenn G gefið upplýsingar um starfsemi fyrirtækisins með því að svara spurningum og rita undir váttryggingabeiðni (proposal form) dags. 31. mars 2008 og gefa sérstaka yfirlýsingu um engar kröfur eða efnislegar breytingar (no claims/material changes declaration), dags. 14. maí 2008.

Í málskoti M kemur fram að hann hafi verið kosinn í stjórn G á hluthafafundi þann 30. apríl 2007 og hafi setið í stjórn til næsta aðalfundar sem haldinn var 20. febrúar 2008. Með stefnu sem birt var M í lok janúar 2012 og þingfest var 2. febrúar 2012 höfðaði G skaðabótamál á hendur M og fleiri stefndu fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur, þar sem þau eru krafín aðallega og in solidum um rúmlega sex milljarða króna skaðabætur. Til vara er krafist skaðabóta að fjárhæð fimm milljarðar króna og til þrautavara er krafist skaðabóta að álitum. Til viðbótar eru M og fleiri stefndu krafín um greiðslu vaxta og dráttarvaxta sem og um málskostnað.

Skaðabótakrafa gegn M er m.a. byggð á því að hann, ásamt öðrum stefndu, hafi í störfum sínum sem stjórnarmaður G brotið gegn starfsskyldum sínum með því að veita víkjandi lán til fyrirtækis með einni endurgreiðslu til fimm ára að fjárhæð 15 milljarðar króna, án þess að heimild væri til þess í lánareglum G. Þetta hafi haft í för með sér stórfellda fjártjónshættu sem og tjón sem nánar er útfært í stefnu vegna skaðabótakröfunnar.

Lögmaður M tilkynnti V þann 23. janúar 2012 um málshöfðunina gegn M og þá afstöðu sína að tryggingin væri í gildi og að M félli undir trygginguna. Með bréfi dags. 15. febrúar 2012 hafnaði V afstöðu M og vísaði til þess að M myndi glata öllum rétti til bóta í síðasta lagi innan árs frá því bréfinu var veitt viðtaka, hafi hann ekki höfðað mál fyrir dómstólum eða krafist meðferðar fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum.

M telur að kostnaður M vegna málshöfðunar G komi til greiðslu úr umræddri váttryggingu með vísan til l.gr. 1. hluta váttryggingaskilmála tryggingarinnar. M vísar til meginreglna váttryggingaréttar um hópváttryggingar og telur að röksemdir V um að váttryggingavernd sé ekki fyrir hendi standist ekki. M telur að V beri sönnunarbyrði fyrir því að G eða forsvarsmenn G hafi veitt rangar upplýsingar um áhættu áður en váttryggingin tók gildi og þannig vanrækt upplýsingaskyldu sína m.t.t. meginreglna kröfu-, samninga- og váttryggingaréttar um upplýsingaskyldu samningsaðila. M vísar einnig til þess að hvað varðar röksemdir V um að váttryggingavernd hafi verið runnin út eða hvort réttur til viðbótarváttryggingarverndar hafi stofnast þá hafi G höfðað mál gegn V vegna þess sérstaklega og sá ágreiningur sé til umfjöllunar hjá Hæstarétti Íslands, sbr. mál nr. 390/2012. Þegar málskot M sé skrifað liggja hins vegar ekki fyrir niðurstaða í því máli Hæstaréttar. M bendir einnig á að burtséð frá niðurstöðu í því máli njóti M váttryggingaverndar með vísan til H-liðar skilmála tryggingarinnar um að ábyrgð tryggingarinnar

framlengist um 72 mánuði ef stjórnarmaður lætur af störfum fyrir lok váttryggingartímabils, tryggingin er ekki endurnýjuð, ekki sé keypt sérstök framlenging tryggingarinnar eða nýttur réttur til kaupa á viðbótarváttryggingarvernd og að ekki sé keypt önnur stjórnendatrygging. Að mati M er ljóst að umræddur H-liður taki til framkominnar skaðabótakröfu þar sem þessi skilyrði séu uppfyllt. Sú váttrygging sem G hafi keypt á árinu 2009 hjá United Insurance Brokers Ltd. nái ekki til M og því sé ekki hægt að líta á hana sem aðra tryggingu í skilningi ákvæðisins. Önnur skilyrði umrædds ákvæðis séu augljóslega uppfyllt hvað M varðar. Að lokum mótmælir M því að bréf dags. 30. desember 2010, sem V sendi til slitastjórnar G, hafi réttaráhrif gagnvart M varðandi upphaf tilkynningafrests í ljósi þess að það bréf kom ekki til vitundar M á þeim tíma.

V telur að kröfur G gegn M hafi augljóslega komið fram eftir að váttryggingin féll úr gildi í maí 2009 og því nái váttryggingin ekki til verndar vegna þeirra krafna. Leiði það af upphafsorðum skilmála hennar um að váttryggingin byggi á svokallaðri kröfugerðarreglu („claims made policy“). Kröfur á hendur M hafi fyrst komið fram á árinu 2012 eða þremur árum eftir að tímabili váttryggingaverndar lauk. Auk þessa vísar V til þess að undanþága um peningaþvætti í viðauka við skilmála tryggingarinnar komi í veg fyrir að kröfur M nái fram að ganga í ljósi þess að óhóflegar lánveitingar G til tengdra aðila hafi í raun falið í sér peningaþvætti í skilningi umrædds viðauka.

V hefur uppi ýmsar frekari ástæður fyrir því að félagið beri ekki ábyrgð skv. váttryggingasamningi um fyrrnefnda stjórnendatryggingu milli G og V. Í fyrsta lagi telur V að skilyrði A.liðs III.hluta skilmála stjórnendatryggingar G séu ekki uppfyllt og vísar til dóms Hæstaréttar í máli nr. 390/2012, sem kveðinn var upp þann 14. febrúar sl. Í öðru lagi vísar V til þess að G hafi keypt nýja tryggingu fyrir stjórnendur sína á árinu 2009 hjá United Insurance Brokers Ltd. og þar af leiðandi geti ekki komið til framlengingar verndar skv. H.lið III. hluta skilmála þar sem skilyrði greinarinnar um að ekki hafi verið keypt ný váttrygging séu ekki uppfyllt. Í þriðja lagi vísar V til að M hafi ekki verið stjórnarmaður sem hafi farið á eftirlaun né látið af störfum hjá G af eigin frumkvæði og gildissvið umrædds H.liðar nái einungis til slíkra stjórnarmanna.

Í fjórða lagi gerir V grein fyrir því með umtalsverðum og umfangsmiklum gögnum að brotið hafi verið gróflega gegn skyldu G og annarra váttryggðra til að veita réttar og fullnægjandi upplýsingar við töku tryggingarinnar. Varðandi upplýsingaskylduna almennt telur V að G hafi brotið gegn skyldum sínum við töku þar sem rangar upplýsingar um stöðu og rekstur G hafi verið gefnar m.a. í váttryggingabeidni og sérstakri yfirlýsingu sem V hafi óskað eftir frá G fyrir töku tryggingarinnar. G hafi auk þess ekki upplýst um fjölmörg atriði sem forsvarsmenn G hafi vítað eða mátt vita að hefðu haft verulega þýðingu við mat á váttryggingaráhættu. Skylda hafi hvílt á forsvarsmönnum G að gefa réttar upplýsingar skv. 19.gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004. Þar að auki, ef litið er til almennra óskráðra reglna samningaréttar, váttryggingaréttar og kröfuréttar og ákvæða váttryggingarsamningsins sjálfs, megi líta svo á að áhrif rangra upplýsinga í tilviki G leiði í raun til þess að váttryggingarsamningurinn sé ógildur. V leggur fram og vísar til fjölmargra almennra gagna um ætlaðar rangar upplýsingar af hálfu G í aðdraganda váttryggingarsamningsins. Þar á meðal umfjöllun um stöðu G í skýrslu Rannsóknarnefndar Alþingis, skýrslu COFISYS, stefnu G gegn tilteknum aðilum fyrir dómstólum í New York, ákæru og stefnur í öðrum málum. Vísar V auk þess til fyrri úrskurða úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum máli sínu til stuðnings auk fjölda nýrra gagna, m.a. um niðurstöður í sakamáli og rannsóknir þeirra, skýrslna og upplýsinga frá FME sem G hafi ekki gert grein fyrir í umsókn um váttrygginguna, óvenjulegra samninga sem G hafi gert og ekki upplýst um í ársreikningi og tölvupóstsamskipta milli starfsmanna G um þann vanda sem G var kominn í áður en upplýsingar í váttryggingabeidnum hafi verið veittar af hálfu G.

Frekari röksemdir V vegna ætlaðrar vanrækslu upplýsingaskyldu og áhrifa þess verða ekki tilgreindar í þessum úrskurði en vísað er til umfangsmikilla gagna málsins og ítrekað að V telur að afleiðingar umfangsmikillar vanrækslu á upplýsingaskyldu leiði til þess að V eigi ekki að bera ábyrgð skv. váttryggingarsamningnum og vísar um það m.a. til 19. og 20.gr. laga um váttryggingarsamninga og almennra reglna samningaréttarins um brostnar forsendur, ýmissa ákvæða laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Álit.

Málsatvik í þessu máli eru að mestu þau sömu og í máli nefndarinnar nr. 63/2013. Álitaefni báðum málum lúta fyrst og fremst að því hvort upplýsingaskylda var vanrækt af hálfu G við töku stjórnendatryggingar. Ef ekki, hvort G hafi átt rétt til kaupa á viðbótarvernd í skilningi váttryggingarskilmála og ennfremur hvort M hafi átt rétt á sérstakri vernd stjórnarmanna sem láta af störfum (e.retired) í 72 mánuði eftir að váttrygging féll úr gildi 1. maí 2009.

Hér verður rakin afstaða nefndarinnar til þessar álitaefna:

4. Upplýsingaskylda G við töku stjórnendatryggingar

Efnislega verður fyrst að taka afstöðu til þess hvort G teljist hafa vanrækt upplýsingaskyldu sína m.t.t. ákvæða váttryggingarsamningsins, laga um váttryggingarsamninga, laga um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga og meginreglna samningaréttar og kröfuréttar um brostnar forsendur. Gildi váttryggingarsamningsins er forsenda þess að ákvæði í skilmálum hans komi yfirhöfuð til skoðunar. Í málinu verður að miða við upplýsingaskyldu á þeim tíma sem váttryggingin var tekin og þær upplýsingar sem þá lágu fyrir. Það liggja nú fyrir gögn um stöðu mála eins og þau líta út með hliðsjón af því sem átti sér stað hjá G haustið 2008 og ítarlegri gögn en t.d. í málum nefndarinnar nr. 502/2011 og 278/2011 þar sem nefndin hefur tekið afstöðu til sambærilegs álitaefnis. Þrátt fyrir þetta verður ekki fullyrt, m.v. þau sönnunargögn og þá sönnunarfærslu sem unnt er að viðhafa fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum, að alveg óyggjandi sé að upplýsingaskylda af hálfu G hafi verið vanrækt. Sérstaklega þegar litið er til óvissu um stöðu mála á vormánuðum 2008. V verður að bera hallann af vafa þar um og ekki verður því fullyrt að brostnar forsendur hafi verið fyrir útgáfu stjórnendatrygginga til G sem M leiðir mögulega váttryggingavernd sína af.

5. Réttur til kaupa á viðbótarvernd skv. skilmálum stjórnendatryggingar

Vísað er til niðurstöðu Hæstaréttar í máli nr. 390/2012 þar sem fjallað er efnislega um rétt G til að kaupa viðbótarvernd skv. váttryggingarskilmálum stjórnendatryggingar. Í umræddum dómi Hæstaréttar kemur skýrt fram að G uppfyllti ekki skilyrði til kaupa á slíkri vernd og verður að telja umræddan dóm skýrt fordæmi um þetta álitaefni. M á ekki ríkari rétt en leiða má af rétti G og verður því ekki fallist á váttryggingavernd M sé fyrir hendi vegna þessa álitaefnis.

6. Gildissvið sérstakrar verndar stjórnarmanna sem látið hafa af störfum

Ljóst er af upphafsorðum skilmála váttryggingarinnar að um er að ræða svokallaða „claims made“ váttryggingu. Það þýðir að váttryggingin tekur til krafna á hendur váttryggðum sem eru gerðar á gildistíma váttryggingarinnar. Ljóst er af gögnum málsins að sá gildistími er frá 1. maí 2008 til 1. maí 2009. Ekki liggur fyrir að krafa hafi verið gerð á hendur M á því tímabili heldur var hún fyrst gerð á árinu 2012. Hér þarf að leysa úr ágreiningi um gildissvið váttryggingarsamningsins hvað varðar það hvort M teljist til stjórnarmanna sem létu af störfum í skilningi H-liðar III.hluta skilmála stjórnendatryggingarinnar og njóti váttryggingarverndar þess vegna. Þar kemur fram að váttryggingin haldi gildi gagnvart þeim stjórnarmönnum í 72 mánuði eftir að tryggingin fellur úr gildi. Skilyrði þess eru að váttryggingin sé ekki endurnýjuð og að um sé að ræða váttryggðan sem látið hefur af störfum („retired“). Nefndin hefur áður fjallað um það hvernig skýra á orðið „retired“ í skilningi sambærilegs ákvæðis váttryggingarskilmála, sbr. úrskurð í máli nr. 38/2010. Þó liggja fyrir þýðing löggilts skjalapýðanda og frekari sjónarmið V varðandi skýringu á umræddu ákvæði telur nefndin sömu sjónarmið eiga við og í máli nefndarinnar nr. 38/2010, þ.e. að umrætt ákvæði gildi um þá stjórnarmenn sem látið hafa af störfum óháð því hvort þeir hafa sjálfir hætt, verið vikið frá störfum eða horfið til annarra starfa. V verður að bera hallann af því að orðalag skilmálanna er ekki skýrara.

Í málinu stendur þá eftir að meta það skilyrði umrædds ákvæðis H.liðar III. kafla váttryggingarskilmálanna um að vernd ákvæðisins komi ekki til ef ný váttrygging hefur verið tekin. Í þessu máli liggja fyrir upplýsingar um að G hafi keypt nýja váttryggingu í maí 2009 hjá aðila sem

nefndur er United Insurance Brokers. Staðfesting þess efnis liggur fyrir í tölvupósti dags. 8. júlí 2009 og váttryggingarskilmálar þeirrar váttryggingar liggja einnig fyrir í gögnum málsins. Þó að M hafi látið af störfum fyrir 1. maí 2009 og tilkynnt um kröfur á hendur félaginu innan 72 mánaða frá þeim degi verður ekki litið framhjá skýru skilyrði margumrædds ákvæðis H.liðar III. kafla váttryggingarskilmálanna. Skilyrðinu um að váttryggingarverndin sé háð því að ný váttrygging hafi ekki verið tekin. Það liggja greinilegar upplýsingar sem stafa frá G um að ný váttrygging hafi í raun verið keypt eftir 1. maí 2009, sbr. úrskurð nefndarinnar í máli hennar nr. 502/2011. Skilyrði ákvæðisins fyrir váttryggingarvernd M skv. ákvæðinu í 72 mánuði frá þeim degi sem átti að endurnýja trygginguna er því ekki uppfyllt. Þegar af þeirri ástæðu verður ekki tekin afstaða til þess hvort það hafi áhrif á stöðu M að hann lét af störfum í febrúar 2008, fyrir gildistöku þeirrar váttryggingar sem hér er fjallað um. Ekki verður váttryggingarvernd M heldur leidd af öðrum ákvæðum skilmála váttryggingarinnar.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á viðurkenningu greiðsluskyldu úr stjórnendatryggingu G hjá V.

Reykjavík 9. apríl 2013.

Rúnar Guðmundsson hdl.

Þóra Hallgrímsdóttir hdl.

Sævar Þór Jónsson hdl.